

Okoljski signali 2002

Ocena tisočletja

Povzetek

Evropska agencija za okolje

Današnje stanje

Splošen odgovor na vprašanje, kako gre okolju danes, je mešan, kar zadeva glavne teme iz publikacije *Okoljski signali 2002*, kar pove, da od prve izdaje iz leta 2000 do zdaj ni bilo bistvenih sprememb. Opazno pa je porajanje možnosti za spremembe.

Okoljska problematika (po prednostnih področjih 6. okoljskega načrta 6 EAP)	Kazalec	Ocena
Obvladovanje podnebnih sprememb		
Emisije toplogrednih plinov	Gibanje emisij in oddaljenost od kjotskega cilja 2008–2012.	☺
Narava in biotska raznovrstnost — varovanje edinstvenega vira		
Gozdni viri	Letni posek dreves	☺
Zemljiščni viri	Odvzem zemljišč in razdrobitev velikih naravnih habitatov	☹
Emisije zakisljevalnih snovi	Gibanje emisij in oddaljenost od cilja EU 2010	☺
Okolje in zdravje		
Emisije predhodnikov troposferskega ozona	Gibanje emisij in oddaljenost od cilja EU 2010	☹
Kakovost zraka v mestih	Preseganja ozona, mikrodelcev, žveplovega in dušikovega dioksida	☹

Okoljska problematika (po prednostnih področjih 6. okoljskega načrta 6 EAP)	Kazalec	Ocena
Okolje in zdravje		
Onesnaženje sladkih vod	Koncentracija fosfatov in nitratov v vodotokih	☹
Trajnostna raba naravnih virov in ravnanje z odpadki		
Potrošnja materiala	Celotne snovne potrebe (glede na bruto družbeni proizvod)	☹
Ribji staleži	Drstna biomasa severnomorskih polenovk	☹
Nastanek odpadkov v mestih	Težnje pri zbiranju komunalnih odpadkov	☹
Uporaba vode	Kazalnik izkoriščanja vode	☹
Odvzem zemljišč zaradi razvoja	Težnje pri poseljenih površinah, prebivalstvu in gostoti cestnega omrežja	☹

V veliko primerih so bili zmanjšani pritiski plod relativno velikih upadov v samo nekaterih državah ali v le nekaterih gospodarskih sektorjih. To je zlasti očitno pri podnebnih spremembah. Restrukturiranje energetskega sektorja in zamenjava goriv za proizvodnjo energije so prinesle bistvena posamična zmanjšanja emisij ogljikovega dioksida v Nemčiji in Veliki Britaniji. Devet držav članic EU pa je medtem povečalo svoje emisije in se oddaljilo od ravno začrtane poti do kjotskih ciljev.

Podobno lahko rečemo za odpadke in onesnaževanje vod: nekaj držav je sicer pomembno napredovalo pri zmanjšanju gor odpadkov, vendar pa obnašanje potrošnikov in trgovine povzroča neustavljivo rast komunalnih odpadkov, vključno z odpadno embalažo; in če so industrija in vladne uprave dosegle bistven napredek pri zagotavljanju predelave odpadnih vod, je kmetijstvo v zaostanku pri zmanjšanju onesnaževanja z dušikom, kot dokazujejo bolj ali manj stalne koncentracije dušika v površinskih vodah.

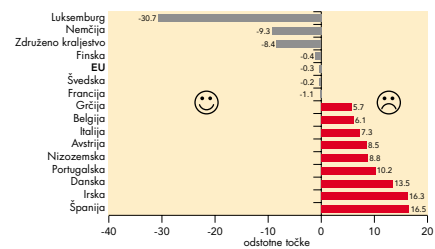
Čeprav je več pomembnih pritiskov na okolje popustilo, njihovi učinki še vedno vzbujajo skrb zaradi časovnih zaostankov in visokih zalednih koncentracij iz preteklih obdobj in iz emisij od drugod. Zlasti to velja za emisije v zrak; kljub njihovem zmanjšanju je namreč evropsko mestno prebivalstvo še vedno izpostavljeno visokim koncentracijam prizemnega ozona, dušikovega dioksida in drobnih delcev. Velike površine naravnih habitatov in kmetijskega zemljišča so še vedno izpostavljene kislemu dežju, evtrofikaciji in prizemnemu ozonu nad sprejemljivimi mejami. Pri evtrofikaciji obalnih vod je še vedno zelo malo znakov izboljšanja.

Po drugi strani pa pritisk na naravne vire narašča, kot ponazarja ribištvo, saj neprekinjeno pretirano ribarjenje evropski ribiški industriji povzroča veliko tveganje propada. Tudi zemljiščni viri so stalno pod pritiskom zaradi širjenja urbanih naselij in razraščanja prometne infrastrukture. Posledica je omejitev vse večjih površin zemljišč, razdrobitev naravnih habitatov in izguba ali motenje naravnih območij. Gozdne površine sicer naraščajo, tudi letni poseki so trajnostni. Toda stanje gozdov, ki se zlasti kaže v defoliaciji drevesnih vrst, povzroča upravičeno skrb, saj je skoraj četrtina vzorčnih dreves prizadeta.

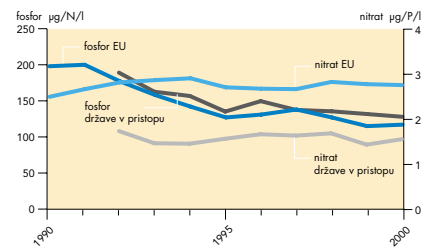
Omeniti je treba, da je oceno stanja biotske raznovrstnosti v Evropi težko dati zaradi pomanjkanja informacij. Pod vplivom pritiskov na naravne vire tudi ustavitev ali obrnitev težnje k zmanjševanju biotske raznovrstnosti pred letom 2010, kot kaže, za zdaj še ni mogoča.

Ključni kazalci

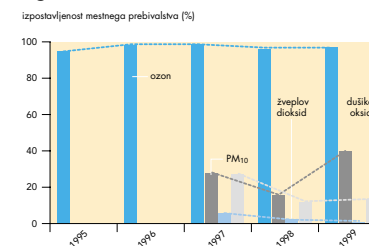
Emisije toplogrednih plinov

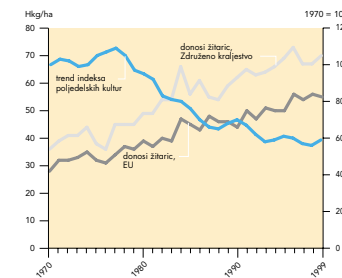
Fosfati in nitrati v vodotokih

Kakovost mestnega zraka

Poljedelske kulture in donosi žitaric

Izzivi za politično ravnanje

Dejstva in številke

Napredek v ekoučinkovitosti

Ekoučinkovitost je odnos med gospodarsko dejavnostjo in z njo povezanimi negativnimi učinki na okolje. Glavni cilj trajnostnega razvoja je prekiniti ali razdružiti to zvezo.

Ekoučinkovitost se izboljšuje, čeprav v različnih stopnjah, v prometu, energetiki in kmetijstvu. Napredek je relativno počasen in nekaj preteklih dosežkov je že bilo izničenih zaradi neprekinjene rasti omenjenih sektorjev. V gospodinjstva so le malo napredovala glede zmanjšanja negativnih učinkov na okolje. V ribištvu se je povečal delež pretirano izčrpanega staleža komercialno pomembnih rib evropskih vod, kljub temu da se je ribiška flota EU zmanjšala po tonaži in moči.

Tehnološke izboljšave, na primer trismerni katalizatorji in čistejša goriva, so omogočile zmanjšanje avtomobilskega onesnaževanja.

Emisije onesnaževal v zrak iz energetskega sektorja so upadle, čeprav se je gospodarski in fizični obseg proizvodnje v obdobju 1990–1999 povečal.

Uporaba gnojil in pesticidov v kmetijstvu ostaja problem, prav tako emisije zakisljevalnih snovi (kmetijstvo prispeva 31 % vseh emisij EU te vrste), zlasti amonjaka (94 %).

V obdobju 1990-1999 so se povečali uporaba energije v gospodinjstvih (+10 %), proizvodnja odpadkov (+ 14 %) in lastništvo avtomobilov (+ 17%) v skladu z rastjo števila gospodinjstev (+ 9 %) in potrošnje gospodinjstev (+ 19 %).

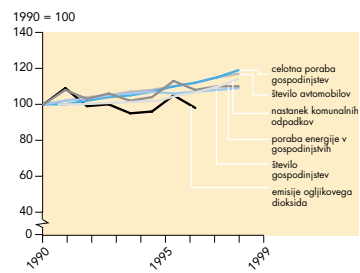

Poraba vode v gospodinjstvih je v devetdesetih letih rahlo upadla.

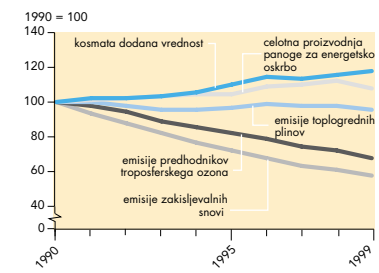
Ključni kazalci

Kazalci ekoučinkovitosti

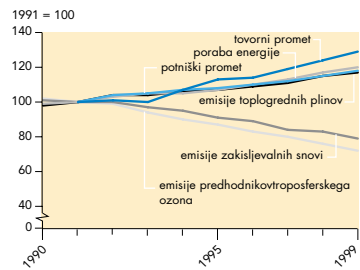
Gospodinjstva

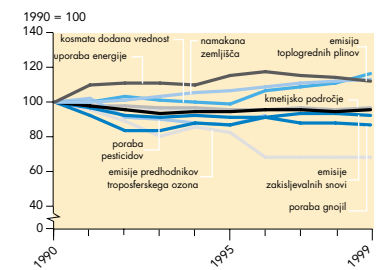
Energetika

Promet

Kmetijstvo

Izzivi za politično ravnanje

Zveza med gospodarsko rastjo in porabo energije ne upada dovolj hitro, da bi se preprečila rast porabe energije. To lahko pripelje do nasprotnega učinka, namreč povečanja pritiskov na okolje v zvezi z energijo.

Promet je glavni povzročitelj pritiskov na okolje zaradi lastne porabe energije. Čeprav je v potniškem prometu boljši izkoristek porabe energije zaradi tehnoloških izboljšav, še ni znakov napredka pri učinkovitosti uporabe energije v tovrnem prometu.

Dejstva in številke

Emisije ogljikovega dioksida iz gospodinjstev so bile leta 1997 skoraj na ravni leta 1990 pri povečanem številu gospodinjstev; slednje je bilo nadomeščeno z izboljšavami energetske učinkovitosti in prehodom s premoga in nafte na naravni plin.

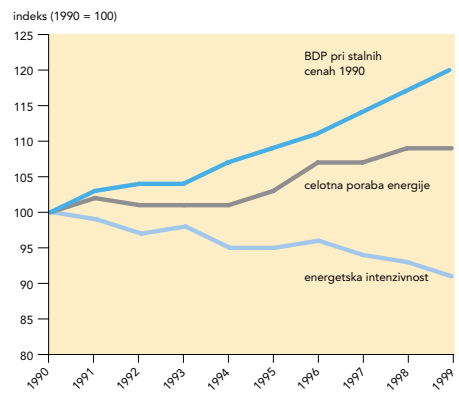
Razen industrije ni noben drug gospodarski sektor EU ločil svojega gospodarsko-socialnega razvoja od večanja porabe energije.

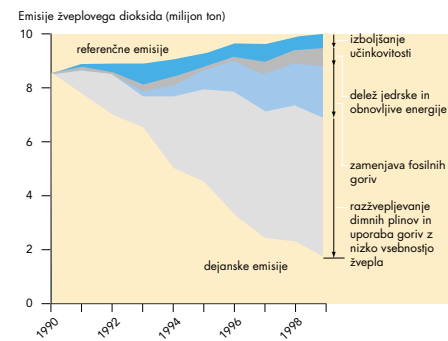
V preteklem desetletju je potniški promet naraščal enako hitro kot gospodarstvo, tovorni promet pa hitreje od njega.

Ključni kazalci

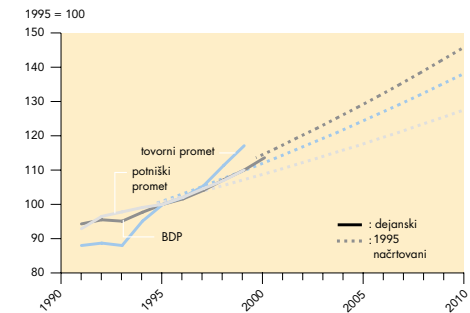
Energetska intenzivnost

Emisije žveplovega dioksida pri proizvodnji elektrike

Potniški in tovorni promet

Izzivi za politično ravnanje

Neskladje med tehnološkimi dosežki in dejansko energetsko učinkovitostjo je posledica sprememb v prometu (na primer večja teža vozil, močnejši motorji, nizka zasedenost vozil in nizki tovorni faktor) in posledic neprekinjene rasti cestnega in zračnega prometa na račun železnice in drugih manj škodljivih prevoznih sredstev. Po drugi strani pa je treba omeniti, da so se okoljske uredbe za zmanjšanje emisij onesnaževal zraka v prometu, ki so spodbudile uporabo kakovostnih goriv in emisijskih standardov vozil, izkazale za relativno uspešne. Upad emisij zakisljevalnih snovi in snovi iz katerih nastaja prizemni ozon pomeni, da jih je uspelo ločiti od povečanja prometa.

Dejstva in številke

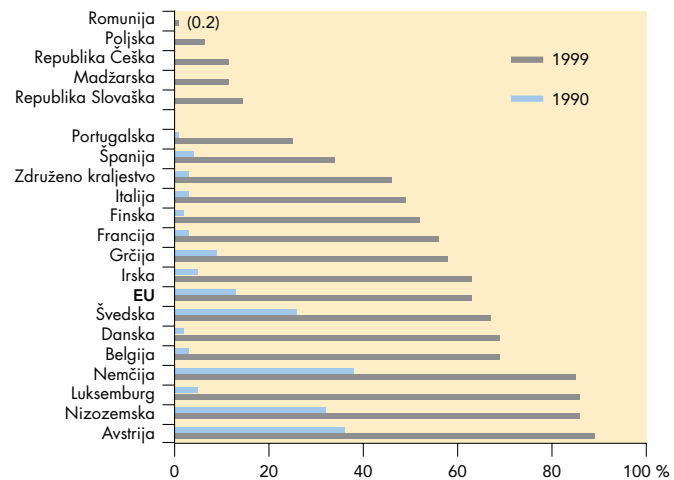
Emisije ogljikovega dioksida iz prometa rastejo še naprej zaradi njegovega naraščanja in prehoda na cestni in zračni prevoz. Prevoz potnikov je še naprej najpogostejši v avtomobilih (75 % vseh potniških kilometrov), vendar se zračni promet trenutno najbolj povečuje.

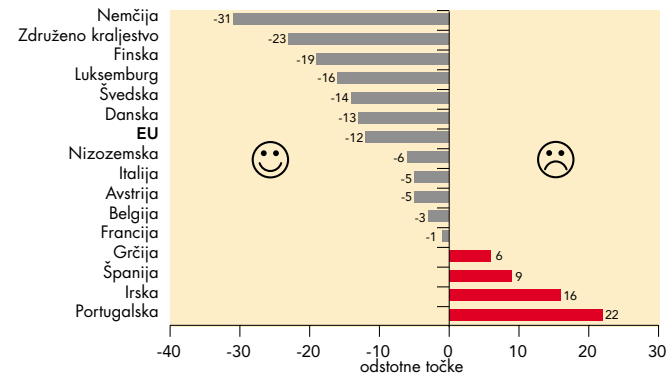
Do zdaj še ni znakov prehoda tovrnega prometa s ceste na železnico (delež železniškega prometa se je znižal z 10,4 % v letu 1991 na 8 % v letu 1999). Cestni in morski prevoz na kratke razdalje ostajata glavna načina tovrnega prometa, prvi z deležem 43 %, drugi z deležem 42 % tonskih kilometrov.

Ključni kazalci

Uvajanje katalizatorjev

Emisije predhodnikov troposferskega ozona (oddaljenost do cilja EU 1999)

Izzivi za politično ravnanje

V devetdesetih letih so se zračne emisije zmanjšale. K temu je v glavnem prispevala večja uporaba tehnologij prestrezanja ter prehod s premoga na plin. Kljub temu pozitivnemu dejstvu sedanja hitrost izboljšav ne ponuja zadostne protiuteži za predvideno gospodarsko rast — zlasti ne ob napovedani rasti porabe električne energije — oziroma za doseg emisijskih ciljev. Politične usmeritve in pobude za povečanje uporabe obnovljive energije so bile v nekaterih državah članicah uspešne. Vseeno pa je celotna poraba elektrike v devetdesetih letih narasla, medtem ko je delež obnovljivih virov energije v proizvodnji energije ostal skoraj nespremenjen.

Dejstva in številke

Kljub stalni rasti obeh, celotne energije in električne energije iz obnovljivih virov, ne bosta ob nadaljevanju sedanjih teženj mogli doseči prednostnih ciljev EU za obnovljive vire.

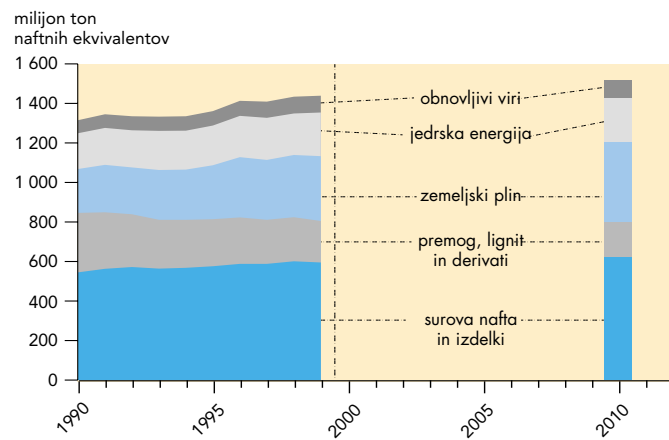
Obnovljivi viri energije so pomenili 14 % bruto porabe elektrike v EU v letu 1999. Napovedane stopnje rasti porabe elektrike do leta 2010 pomenijo, da se bo za doseg prednostnega cilja EU morala stopnja rasti pridobivanja električne energije iz obnovljivih virov približno podvojiti.

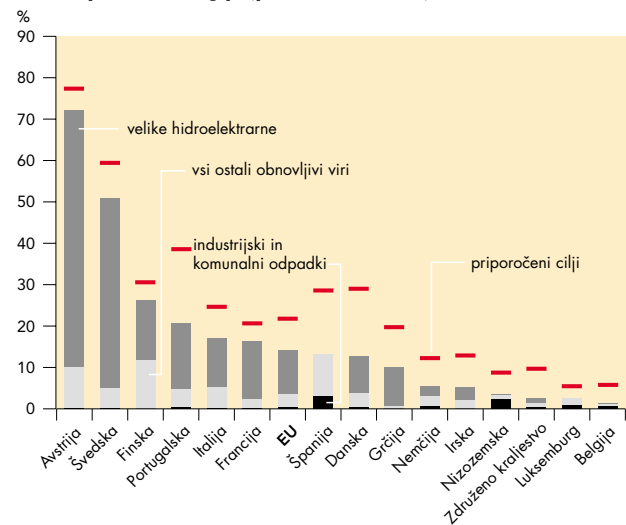
Čeprav je delež proizvodnje elektrike iz soproizvodnje toplote in elektrike narasel z 9 % na skoraj 11 % v obdobju 1994-1998, ta stopnja rasti ne zadostuje za doseg prednostnega cilja EU, tj. 18 % proizvodnje elektrike iz soproizvodnje do leta 2010.

Ključni kazalci

Celotna poraba energije glede na vrsto goriva

Obnovljivi viri energije (poraba elektrike)

Izzivi za politično ravnanje

Napredek je opazen v kmetijski ekoučinkovitosti. Uporaba energije in namakanje sta se v devetdesetih letih večala glede na produktivnost, zdaj pa je težnja bolj ali manj ustaljena. Čeprav je uporaba gnojil in pesticidov upadla, ostajata onesnaženje z dušikom in eutrofikacija resni težavi. Emisije toplogrednih plinov, zakisljevalnih snovi in predhodnikov troposferskega ozona so upadle, razen emisij amonjaka.

Nekaj kazalcev kaže, da je rast celotne proizvodnje odpadkov počasnejša od rasti BDP, kar je posledica upada proizvodnje rudniških odpadkov. Kaže, da se je tudi proizvodnja industrijskih odpadkov ustalila. V proizvodnji komunalnih odpadkov (okoli 14 % vseh odpadkov) so vse članice EU dosegle podobno visoko stopnjo proizvodnje odpadkov z nekaj zelo majhnimi razlikami, ki kažejo različne življenjske navade in potrošniške vzorce.

Dejstva in številke

Skoraj 3 % območja Evropske agencije za okolje ima danes organsko kmetijstvo, delež organsko obdelanih poljedelskih površin pa se bo po predvidevanjih v prihodnosti še bistveno povečal.

Izkoriščanje evropskih vodnih virov je bilo v zadnjih 20 letih relativno ustaljeno.

Gozdne površine v EU in pristopnih državah naraščajo, vendar je treba koristi pogozdovanja vedno ocenjevati z vidika pridobitev in izgub biotske raznovrstnosti.

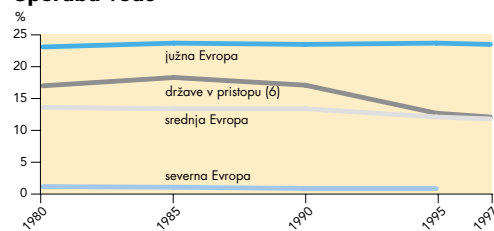
Izguba zemljišč kot posledica urbanega razvoja in razmah prometne infrastrukture še naprej naraščata hitreje kot prirast prebivalstva.

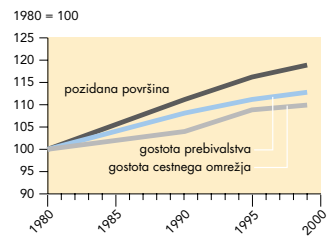
Okoli 70 % zbranih komunalnih odpadkov prihaja iz gospodinjstev; celotna količina komunalnih odpadkov, zbranih v EU, je narasla s 479 kg na osebo v letu 1991 na 545 kg na osebo v letu 1999.

Ključni kazalci

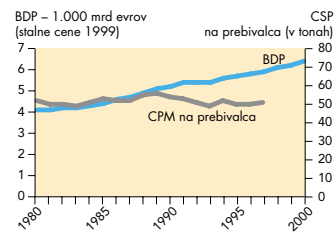
Uporaba vode

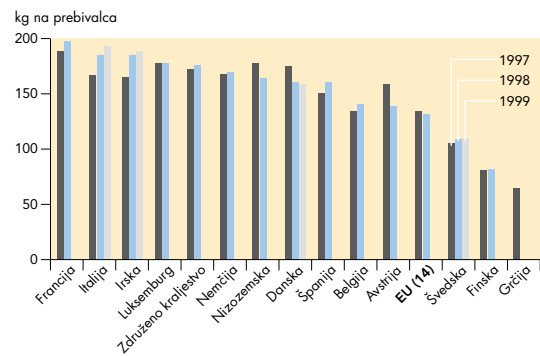
Odvzem zemljišč za razvoj

Celotne snovne potrebe

Embalažni material na trgu

Izzivi za politično ravnanje

Dejstva in številke

Vključevanje okoljevarstva v sektorje

Vključevanje okoljevarstva v gospodarsko politiko, kot ga opredeljuje 6. člen amsterdamske pogodbe, je napredovalo počasi. Pobude za vključevanje okoljevarstva v različne sektorje, kot je npr. cardiffski proces, imajo zmožnost pospeševanja sprememb.

Politika vključevanja okoljevarstva v sektorje obravnava in blaži predvsem vzroke, to je gonilne sile, ki so v ozadju razvrednotenja okolja, bolj kot posledice, to je znake propadanja okolja. Vključevanje trajnostnega razvoja in okoljevarstva v sektorske politike je mogoče pospešiti z različnimi ukrepi, kot so zakonodaja in uredbe, davčni ukrepi, prostovoljni sporazumi in dostopnost do informacij. V praksi se uporablja prava mešanica načinov in ukrepov.

Vse več je sistemov okoljskega obdavčevanja, ki so vpeljani po vsej EU za učinkovito izboljšanje kakovosti okolja in zmanjšanje bremena obdavčenosti dela in drugih dejavnikov proizvodnje.

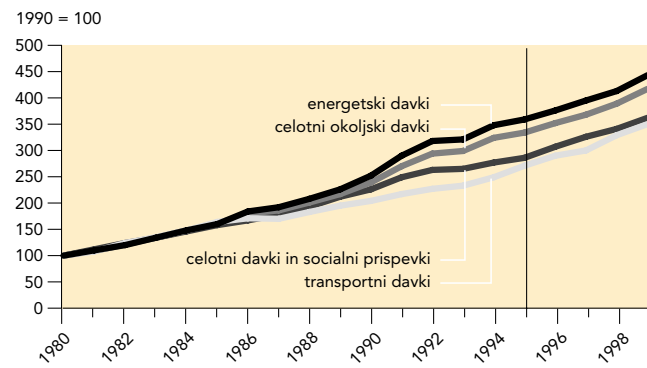
V obdobju 1985-2001 so cene energije na splošno ostale nizke ali so celo padle, kar je le malo spodbujalo zmanjšanje porabe energije.

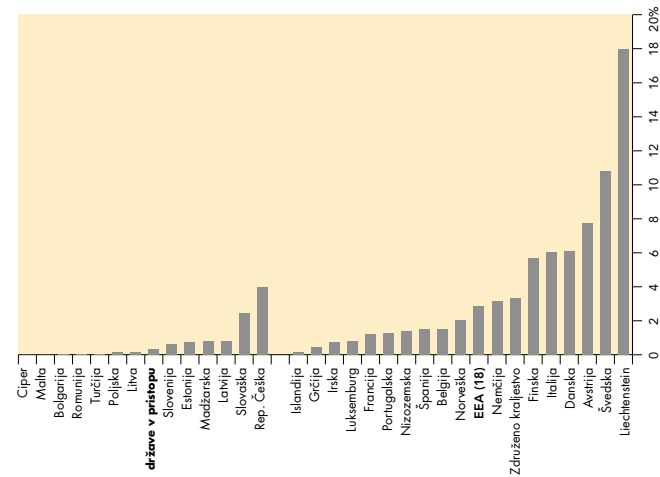
Povečani davki so preprečili padec cene motornih goriv še nižje od že sicer nizke ravni leta 2000 v primerjavi z letom 1985.

Ključni kazalci

Dohodek iz okoljskih davkov v primerjavi s celoto davkov in socialnih prispevkov

Delež organskega kmetovanja v letu 2000

Izzivi za politično ravnanje

Več držav članic je že začelo vključevati davčne ukrepe za izboljšanje kakovosti okolja in zmanjšanje bremena popačene obdavčitve gospodarstva. V polovici držav članic EU so uvedeni davki na ogljikov dioksid, povsod pa so se v drugi polovici devetdesetih let pojavili novi davčni sistemi. Po nekaterih kazalcih so okoljski davki učinkoviti, vendar uradne ocene o tem še ni.

V tej povezavi je Evropski svet na srečanju na vrhu marca v Barceloni potrdil namen Evropske komisije, da pospeši prizadevanja za pripravo prednostne direktive o izračunavanju stroškov infrastrukture, tako da bodo do leta 2004 različne prometne zvrsti bolje izražale strošek, ki ga pomenijo za družbo. Svet je prav tako izrazil željo po sprejetju direktive o povečanju in razširjanju okoljske obdavčitve na energetske izdelke do konca leta 2002.

Dejstva in številke

Delež okoljskih davkov v celotnem davčnem prihodku se v nekaterih državah članicah giblje med 5 % in 10 %. Ta delež se povsod počasi povečuje.

Razlike pri obdavčitvi goriv so se izkazale za uspešno sredstvo za pospeševanje uporabe čistejših goriv.

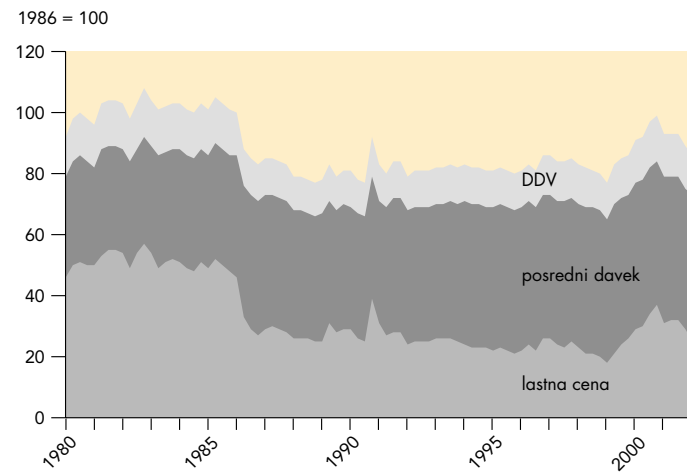
Povprečna cena cestnega goriva v EU, popravljena za inflacijo, je bila na začetku leta 2002 nižja od cene v prvi polovici osemdesetih let. Ta težnja ne spodbuja vožnje z učinkovito porabo goriv.

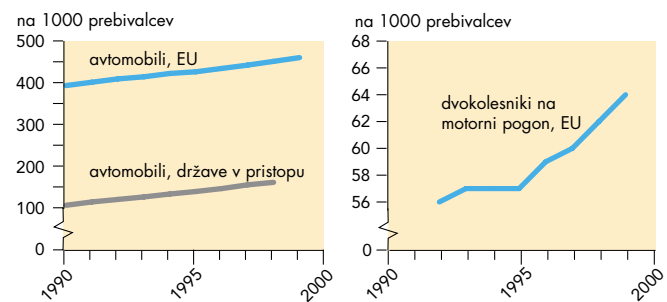
Od leta 1995 so opazni znaki ekoloških davčnih prenov (prenos deleža davčne osnove z dela na okolje) v več državah članicah.

Ključni kazalci

Dejanske povprečne cene motornega goriva, EU

Lastništvo avtomobilov

Izzivi za politično ravnanje

V ribištvu je bilo od vseh sredstev, prejetih iz programa 1994–1999, iz finančnih sredstev za pomoč ribiški floti, 60 % namenjenih za prilagoditev plovil in 40 % za posodobitev. Ta pomoč je povzročila splošni padec flotne zmogljivosti v EU. V nekaterih državah je posodobitev sicer povzročila zmanjšanje celotne moči plovil, vendar rahlo povečanje tonaže.

Izboljšave v tehnologiji in obliki so dodatno povzročile, da se ni zmanjšala obremenitev ribjega staleža. Trenutni ulov v večini primerov ni trajnosten za modre ribe, v nekaterih primerih pa ni trajnosten tudi za bele ribe; nekaj globokomorskih vrst rib prav tako že kaže znake prelova. Skoraj vsa populacija polenovke in osliča je na robu propada.

Dejstva in številke

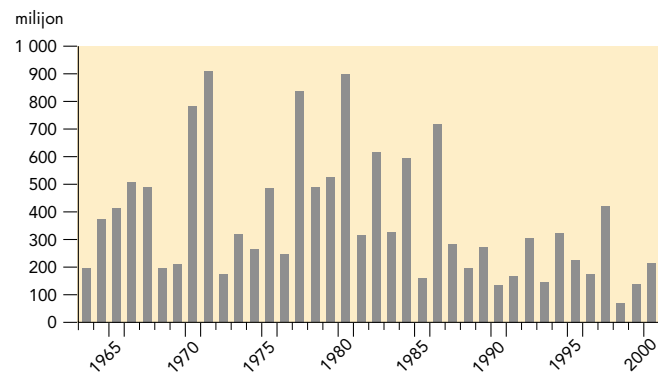
Čeprav se je ribiška flota EU v letih 1989–2000 zmanjšala po številu plovil (–10 %), tonaže (–6 %) in moči (–13 %), to zmanjšanje ni prineslo izboljšav v stanju ribjega staleža. Večina trgovsko pomembnih ribjih populacij v evropskih vodah je v netrajnostnem stanju.

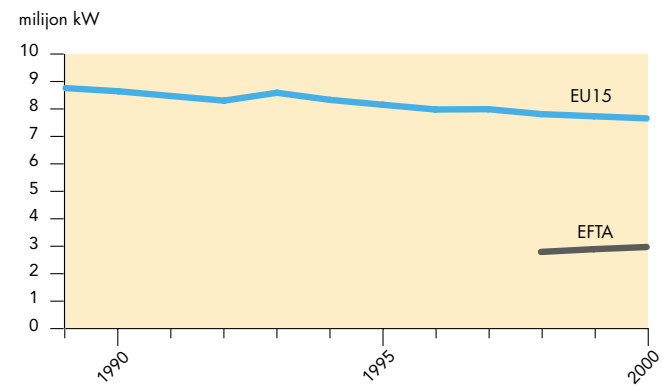
Stalež severnomorske polenovke je izčrpan v Severnem morju samem in v sosednjih vodah. Zrelí delež ribjega staleža je po izračunih pod kritično mejo v zadnjih 17 letih, najnižjo zgodovinsko točko pa je dosegel v letu 2001.

Ključni kazalci

Drstna biomasa severnomorskih polenovk

Zmogljivost evropske ribiške flote

Izzivi za politično ravnanje

Gospodinjstva so pogosto izpuščena pri vključevanju okoljevarstva, vendar se ob rasti potrošnje prenosorazmerno z razpoložljivim dohodkom vedno bolj kaže potreba po ustreznem obveščanju potrošnikov o merilih izbire izdelkov. Ekološke oznake in razširjanje informacij (na primer s kampanjami za spodbujanje prihrankov energije) se povečujejo, njihova uporaba pa ostaja omejena.

V predlogu evropske politike okoljevarstvenega proizvoda je nižji prometni davek na izdelke z ekološko oznako obravnavan kot ključno sredstvo za spopad z netrajnostnimi vzorci potrošnje.

Dejstva in številke

Le malo je izdelkov, ki so prejeli okoljevarstveno nagrado EU, cvetlično ekološko oznako, pa še ti pripadajo samo omejenim skupinam izdelkov in omejenemu številu držav članic.

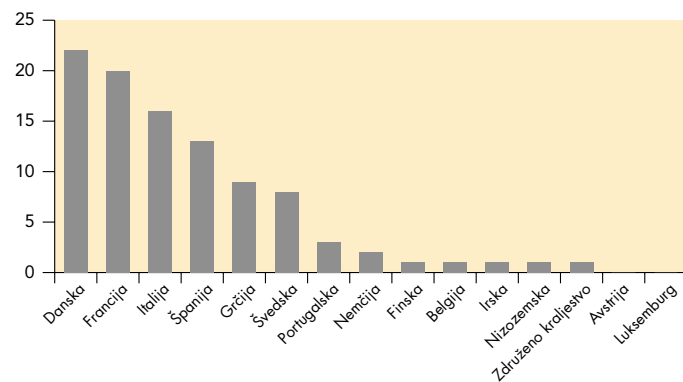
Države severne in zahodne Evrope imajo velik delež predelane odpadne vode in stalno napredujejo pri tehnikah predelave same. V državah na jugu in pristopnih državah je samo približno polovica prebivalcev priključena na sistem predelave odpadnih voda, toda raven predelave se je tudi tu v zadnjih 15 letih izboljševala.

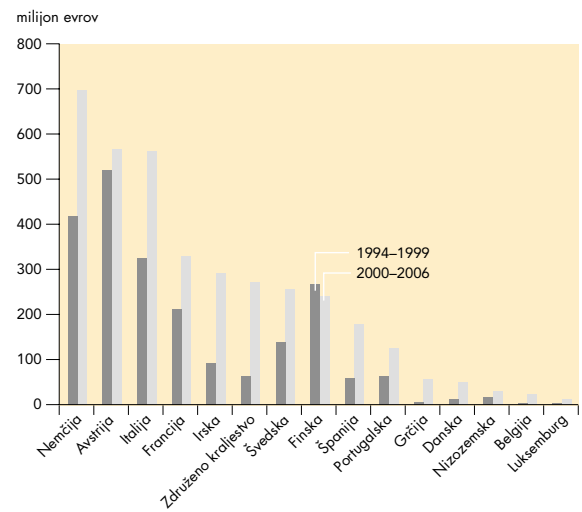
Bistveni napredek je opazen pri vpeljavi okoljevarstvenih prvin v Skupno kmetijsko politiko. Vseeno pa vztrajni okoljski pritiski zahtevajo nadaljnjo prenovu SKP, ki bo gospodarsko spodbudila kmetovalce, da bodo svojo zemljo obdelovali okolju prijazno in trajnostno.

Ključni kazalci

Ekološka oznaka — število cvetličnih nagrad EU

Shema kmetijsko-okoljskih izdatkov

Evropska agencija za okolje

Okoljski signali 2002 — povzetek

Luxemburg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti

2002 — 27 s. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-466-4

Naročilnica

Prosim pošljite mi izvodov: *Okoljski signali 2002*, EEA 2002, 148 strani,
ISBN 92-9167-469-9, Kataložna številka: TH-AG-02-001-EN-C, Cena v Luxembourgu: 22 euro.

Prosimo izpolnite obrazec z VELIKIMI TISKANIMI ČRKAMI in ga oddajte vaši knjigarni ali enemu od
prodajnih agentov Urada za publikacije EU: <http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Ime: _____ Datum: _____

Naslov: _____

Telefon: _____ Podpis: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE Jean De Lamoy Avenue du Roy 202/Koningslaan 202 B-1180 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: j.de.lamoy@infoord.be URL: http://www.jean-de-lamoy.be La librairie européenne/De Europese Boekhandel Rue de la Loi 244/Weststraat 244 B-1040 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 292 23 23 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@leurop.be URL: http://www.leurop.be Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42 B-1050 Bruxelles/Brussel Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 64 Email: eustates@pst.igov.be DANMARK J. H. Schultz Information AIS Hestvedvej 12 DK-2650 Lyngby Tel. (45) 43 63 23 00 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk DEUTSCHLAND Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsabteilung Ankerstrasse 192 D-50735 Köln Tel. (49-221) 97 66 80 Fax (49-221) 97 66 79 Email: vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de ΕΛΛΑΔΑ/GREECE G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Panepistimou 17 GR-10561 Athens Tel. (30-1) 33 44 80/12/34/5 Fax (30-1) 325 84 99 Email: elebooks@netco.gr URL: elebooks@netco.gr ESPAÑA Boletín Oficial del Estado Titularidad 27 Calle de Alcalá 150 Tel. (34) 915 38 21 11 (ltros) Fax (34) 915 38 17 15 (suscripción) Fax (34) 915 38 17 14 (suscripción) Email: clientes@com.boe.es URL: http://www.boe.es Mindl Prensa Libros, SA Catedral, 37 E-80010 Madrid Tel. (34) 91 52 33 55 Fax (34) 915 75 39 88 Email: ltvrea@mindlpress.es URL: http://www.mindlpress.com FRANCE Journal officiel Service des publications des CE 25, rue de Valenciennes F-75727 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr IRELAND Alan Harris Books/Corp 270 Lower Rathfarnham Road Dublin 6 Tel. (353-1) 498 72 98 Fax (353-1) 444 02 38 Email: harris@td.ie ITALIA Licosa SpA Via Duina di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-50125 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com LUXEMBOURG Messagerie du livre SARL 5, rue Rathfarnham L-1410 Luxembourg Tel. (352) 46 06 61 Fax (352) 46 06 61 Email: mail@mdlivu URL: http://www.mdlivu	NETHERLAND SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 2001 Postbus 2001 2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 371 88 80 Fax (31-70) 371 88 43 Email: sdu@sdul.nl URL: http://www.sdu.nl PORTUGAL Distribuidora de Livros Bertrand Lda.* Grupo Bertrand SA Rua das Terras dos Vales, 4-A Alameda 60037 1700-001 Lisboa Tel. (351) 214 95 67 67 Fax (351) 214 95 02 55 Email: dib@bpt.pt Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Sector de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 1200-008 Lisboa Tel. (351) 213 94 57 00 Fax (351) 213 94 57 00 Email: info@icm.pt URL: http://www.icm.pt SUOMI/FINLAND Akatemien Kirjakauppa/Finlands Boksällskap Keskustalon JC-entteigatan 1 P.O. Box 128 FI-00101 Helsinki/Helsingfors Tel. (358-9) 121 44 35 Fax (358-9) 121 44 35 Email: sp@akatemien.com URL: http://www.akatemien.com SVERIGE BTJ AB Trakongatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46-40) 30 79 00 Fax (46-40) 30 79 47 E-post: btje-pub@btj.se URL: http://www.btj.se UNITED KINGDOM The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Newton ABX 10N Tel. (44) 1843 8105 522 Fax (44) 870 60 05 533 Email: book.orders@heso.co.uk URL: http://www.hesocalnet ISLAND Bokabud Larvaeir Bifeldi Skólavörðuög, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 525 55 40 Fax (354) 552 55 60 Email: bokabud@simnet.is SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA Euro Info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbachstrasse 85 CH-4005 Zürich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 Email: info@osec.ch URL: http://www.osec.ch/infos BALGARIA Europress Euromedia Ltd 59, Blvd/Velista B-1000 Varna Tel. (359-2) 980 42 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: info@euromedia.bg URL: http://www.europress.bg CYPRUS Cyprus Chamber of Commerce and Industry P.O. Box 21455 2301 Nicosia Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: ccci@ccci.org.cy ESTI Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 64 00 44 Fax (372) 64 02 45 Email: emko@kotae.ee URL: http://www.kotae.ee
---	--

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

HUNGARY Mediastore Ltd Pavla Heger 1 HR-10000 Zagreb Tel. (855-1) 481 94 11 Fax. (855-1) 481 94 11 MAGYARORSZÁG Euro Info Service SZ. ISKANI K12 HUF-1011 PO Box 1039 H-1137 Budapest Tel. (36-1) 392 21 70 Fax. (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu MALTA Miller Distributors Ltd Mediterranean Airport Luqa LQA 05 Tel. (356) 66 44 88 Fax. (356) 67 47 53 E-mail: gvothn@usa.net NORGE Sveits Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Boks 4801 Nydalen N-4223 Oslo Tel. (47) 22 40 00 00 Fax. (47) 22 40 00 01 E-mail: info@no.sveitsblackwell.com URL: http://www.sveitsblackwell.com/no POLSKA As Polonia Krzysztof Przodkiewicz 7 Skowronki 10 PL-00-950 Warszawa Tel. (48-22) 826 12 01 Fax. (48-22) 826 12 01 E-mail: books119@wpolonia.com.pl ROMANIA Euromedia Str.Dumbr. Lupu nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 44 03 Fax. (40-1) 315 44 03 E-mail: euromedia@netcity.ro SLOVAKIA Centrum VTI SR Nám. Slobody 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 93 64 Fax. (421-7) 54 41 93 64 E-mail: europ@vtesnik.sk URL: http://www.vti.sk/suba.sk SLOVENIA GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel. (386-1) 25 13 30 Fax. (386) 613 09 1805 E-mail: europ@vtesnik.si URL: http://www.gvzaloza.si TÜRKİYE Dunya InfoNet AS DOL. YOLU BAHARISI 34440 T15-402 Beşiktaş/İstanbul Tel. (90-212) 639 46 89 Fax. (90-212) 639 46 27 E-mail: adunlu@duyorga.com ARGENTINA World Publications SA Av. de los Libertadores 387 CA-20144 Buenos Aires Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 E-mail: wpa@worldpublics.com.ar URL: http://www.worldpubs.com.ar AUSTRALIA Humor Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3067 Tel. (61-3) 94 11 55 61 Fax. (61-3) 94 11 55 61 E-mail: jplawles@ccemail.com.au BRESIL Livraria Camões Rua Bittencourt da Silva, 12 C CEP 20439-920 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 262 47 76 Fax. (55-21) 262 47 76 E-mail: livraria.camoes@rjnet.com.br URL: http://www.rjnet.com.br	CANADA Les éditions La Liberté inc. 500, rue Jean-Jacques Suite-F, Québec, Q.C. H3V 3V6 Tel. (1-418) 868 37 63 Fax. (1-418) 868 37 63 E-mail: liberte@mediasq.ca Renoult Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Capreol Road, Unit 1 Oshawa, Ont. L1G 3Y3 Tel. (1-416) 745 76 60 Fax. (1-416) 745 76 60 URL: http://www.renoultpubs.com EGYPT The Middle East Observer 41 Sherif Street Cairo Tel. (20-2) 382 69 19 Fax. (20-2) 393 97 32 URL: http://www.meeobserver.com.eg MALAYSIA EBIC Malaysia Suite 15/02, Level 15 Petroliam Development 45) 8 Jalan Yap Kwan Seng 60450 Kuala Lumpur Tel. (60-3) 21 62 61 98 Fax. (60-3) 21 62 61 98 E-mail: ebic@tm.net.my MEXICO Mundi Prensa México, SA de CV Rio Penco 141 Colonia Cuauhtémoc MX-06500 México, DF Tel. (52-55) 55 55 55 Fax. (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com SOUTH AFRICA Euromember of Commerce in South Africa PO Box 781738 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Fax. (27-11) 884 39 52 E-mail: info@euromember.co.za SOUTH KOREA The European Union Chamber of Commerce in Korea Sh. R. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100-392 Tel. (82-2) 272 56 31/4 Fax. (82-2) 22 59 56396 E-mail: euco@eucock.org URL: http://www.eucock.org SRI LANKA EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115, Sri Chittampalam A-2, 22, Mahanagar Colombo 2 Tel. (94-1) 074 71 50 78 E-mail: ebic@sri.lk TAIWAN Tycoon Information Inc PO Box 81-466 110 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Fax. (886-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ms21line.net UNITED STATES OF AMERICA Bernan Associates 4611 E Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (301) 278-4455 Fax. (1-800) 865 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com ANDERE LANDER OTHER COUNTRIES AUTRES PAYS
---	---